

PANORAMA

DODATEK NIEDZIELNY „DZIENNIKA ŁÓDZKIEGO“

Łódź, dnia 20 stycznia 1952 r. Nr. 3 (230)

Nowoczesne, socjalistyczne osiedle robotnicze w Miłgawie (Łódźska SRK).

Zdeptane dziedzictwo Jeffersona

„Uważamy to za prawdę oczywistą samą przez się, iż wszyscy ludzie są obdarzeni przez Stwórcę pewnymi niepodzielalnymi prawami, że wśród tych praw są prawa do życia, wolności i dążenia do szczęścia, że dla zabezpieczenia tych praw między ludźmi utworzony jest rząd“.

(Z deklaracji niepodległości Stanów Zjednoczonych, ogłoszonej 4 lipca 1776 r.).

Konstytucja USA w pierwotnej swej formie uchwalona została przez specjalną Konwencję 18 września 1787 r. Uzupełniono ją w

najniższe instynkty ludzkie, organizując pogromy Murzynów, nie cofając się przed mordem.

Stosowanie w USA cenzusu majątkowego pozbawia poważny procent ludzi prawa wyborczego. Niskie zarobki nie pozwalają im korzystać z wielu instytucji użyteczności publicznej, urządzeń sanitarnych, kulturalnych, każą im pędzić nędzny żywot w pogoni za chlebem, w okropnych często warunkach mieszkaniowych.

owanie i trzymanie w więzieniu przywódców partii komunistycznej, innych organizacji robotniczych, wybitnych intelektualistów, literatów i artystów, jak Howard Fast, czy prof. Dubois za to, że posiadają przekonania postępowe i że wypowiadają się przeciwko organizowaniu nowej rze-

„Wolność“ amerykańska wyraża się dziś ohydłą aktywnością komisji do badania działalności antyamerykańskiej i funkcjonowaniem brutalnej ustawy Tafta—Hartleya, skierowanej przeciwko klasie robotniczej. Nic dziwnego, że znakomity pisarz Tomasz Mann określił metody amerykańskich rządów burżuazyjnych słowami: „Tak samo rozpoczęło się również w Niemczech. To, co nastąpiło po tym było faszyzmem, z faszyzmem zaś przyszła wojna“.

Przykład Stanów Zjednoczonych mówi nam dobitnie o tym, że konstytucja w państwie kapitalistycznym zapewnia tylko formalnie równe

U góry: Tak mieszkają niektórzy obywatele w „amerykańskim rajku“. I na pewno ta delegacja senatorów nie wpłynęła na to, by zniknęły rudery i „slumsy“, które odległe są zaledwie o 100 jardów od pięknego Kapitolu — siedziby Kongresu USA.

Na prawo: Równość po amerykańsku! Murzyn G. W. Mc Laurin, student Oklahoma University musi siedzieć w „getcie lawkowym“. Nie wolno mu zająć miejsca obok swych „białych“ kolegów.

A jak wygląda oświatowa amerykańska „wolność“?

Wolność prasy? Tak, ale dla kapitalistów, bowiem do nich wyłącznie należą wydawnictwa, drukarnie, papiernie.

Wolność słowa, zrzeszania się, zebrań? Owszem, jeżeli nie chodzi o jakąkolwiek działalność postępową. Wspomnijmy choćby wścieklą nagonkę na wielkiego śpiewaka Paula Robesona za to tylko, że walczył w obronie pokoju, areszt-

prawa obywatelom. Faktycznie sankcjonuje wyzysk i niesprawiedliwość społeczną. Zacytowany na wstępie fragment deklaracji niepodległości USA skonfrontowany z amerykańską rzeczywistością nabiera wręcz ironicznego sensu.

Ustawa Tafta — Hartleya działa! Tak rozprawia się policja amerykańska ze strajkującymi dokerami!

Jakaż może być mowa o równości w kraju, w którym 12 milionów obywateli jedynie ze względu na kolor skóry traktowanych jest jako gorszy gatunek człowieka? Na 100 do rosnących Murzynów zaledwie 10 przysługuje prawo wyborcze. W niektórych stanach istnieje zakaz małżeństw mieszanych. Wyznacza się Murzynom oddzielne szkoły, osobne miejsca w pociągach i autobusach, na wyższych uczelniach i w lokalach publicznych. Murzyni nie dopuszczani są na wyższe stanowiska w administracji państwowej, sądownictwie, wojsku. W małym stopniu tylko chroni ich prawo. Zbrodnicy Ku-Klux-Klan, choć oficjalnie nielegalny, działa niemal jawnie, wygrażając

Ustawa dyktowana troską o człowieka

Konstytucja obowiązująca obecnie w Związku Radzieckim uchwalona została przez VIII Zjazd Rad w r. 1936. Głównym jej twórcą był Józef Stalin i stąd nazwana jest Konstytucją Stalinowską.

Głównym twórcą był Stalin, ale na ostateczne ukształtowanie się ustawy konstytucyjnej miał wpływ cały naród radziecki. Uchwalenie konstytucji poprzedziła bowiem wszechstronna dyskusja nad projektem przeprowadzona w całym kraju. Dyskutowano w zakładach pracy, w kołchozach, w zakładach naukowych, w jednostkach wojskowych. Ze wszystkich zakątków ZSRR wpłynęło około 90 tys. poprawek, z których cały szereg słusznych wprowadzono do projektu konstytucyjnego. W ten sposób wolny od wyzysku naród sam był autorem praw dla siebie.

Konstytucję uchwalono w czasie, kiedy resztki ustroju kapitalistycznego zostały zlikwidowane i w Zw. Radzieckim urzeczywistniono już w pełni ekonomikę socjalistyczną. Ten stan rzeczy wymagał nowej ramy prawnej — nowej konstytucji. Konstytucja radziecka zawiera więc szczególne przepisy ustrojowe — społeczne i polityczne, ustala organa władz państwowych i zarządu państwowego, ich kompetencje itp.

W rozdziale X konstytucji znajduje się szereg artykułów (art. 118—128), gwarantujących podstawowe prawa obywatelskie.

Zasieg ochrony obywatela przez prawo jest niezwykle szeroki. Najważniejszym jednak czynnikiem odróżniającym konstytucję ZSRR od konstytucji burżuazyjnych jest fakt, że do praw obywatelskich nie podchodzi się formalnie, że nie ma rozbieżności między literą prawa a praktyką władzy państwowej.

Przyjrzyjmy się bowiem kolejno kilku ważniejszym prawom obywatelskim i skonfrontujmy je z życiem.

A więc: prawo do pracy. Nieustanny wzrost sił twórczych społeczeństwa radzieckiego, stała rozbudowa przemysłu, usunięcie możliwości kryzysów ekonomicznych, spowodowały, że ZSRR jest krajem bez bezrobotnych. Podnosi się stale stopa życia obywateli. W jednym tylko roku 1951 oddano do użytku 27 milionów m kw. nowych mieszkań.

Prawo do wypoczynku wyraża się ograniczeniem dnia pracy do 8 godzin, a w niektórych zawodach do 7,6 a nawet do 4 godzin w oddziałach szczególnie ciężkich warunków pracy, oraz przestrzeganiem dorocznym urlopów. Do użytku mas pracujących oddano rozległą sieć sanatoriów, domów wypoczynkowych, klubów.

Prawo do materialnego zaopatrzenia na starość, na wypadek choroby i utraty zdolności do pracy obejmuje rozbudowane ubezpieczenia społeczne, bezpłatną pomoc lekarską dla pracujących oraz rozległą sieć uzdrowisk.

Bezpłatną nauką podstawową objęta jest cała młodzież, zdolniejsi studiuje na licznych wyższych uczelniach, w instytucjach naukowych itp. Ok. 500 tys. młodych ludzi z wyższym wykształceniem opuszcza rocznie uczelnie w ZSRR.

Kobieta korzysta na równi z mężczyzną z prawa do pracy, ubezpieczenia, odpoczynku i nauki. Poprzez sieć stacji opieki, zakładów położniczych, żłobków i przedszkoli zapewnia państwo ochronę interesów matki i dziecka.

Karalne są wszelkiego rodzaju ograniczenia praw obywatelskich ze względów rasowych, czy narodowościowych. Zgodnie z interesami ludu pracującego obywatele ZSRR zrzeszają się w związki zawodowe, zrzeszenia spółdzielcze, organizacje młodzieży, sportowe i obronne, stowarzyszenia kulturalne, techniczne i naukowe. Najbardziej aktywni i uświadomieni obywatele łączą się w Wszechzwiązkową Komunistyczną Partię (bolszewików).

Oto jak w trosce o obywatela reguluje życie Konstytu-

cja Stalinowska, jedyny dotąd tego rodzaju dokument prawny w dziejach świata. Jest ona podsumowaniem zdobyczy ludu pracującego w państwie zwycięskiego socjalizmu, a zarazem programem walki o prawa dla mas pracujących cierpiących jeszcze wyzysk i niesprawiedliwość w państwach kapitalistycznych.

Zapoznanie się z konstytucją radziecką ma dziś dla nas, Polaków, szczególne znaczenie. Stoimy w przededniu uchwalenia nowej ustawy konstytucyjnej w naszym kraju. Uchwałę tę poprzedzi szeroka dyskusja ogólnonarodowa. W naszych pracach radziecka konstytucja będzie nam służyła za wzór.

Opracował: Władysław Orłowski

U góry: Człowiek wyzwolony od wyzysku czuje się gospodarzem w swoim zakładzie pracy. Robotnik Piotr Pisarenko w Zakł. Nowo-Kramatorskich nerada się z naczelnikiem oddziału — Aleksandrem Kondrackim.

Po lewej: Nauka dla wszystkich. Studenci jednego z instytutów naukowych w mieście Kizyt w Tuwimskim obwodzie autonomicznym nie wiedzą, co to znaczy dyskryminacja narodowościowa czy rasowa.

„WŁAŚCIWOŚCIĄ PROJEKTU NOWEJ KONSTYTUCJI JEST TO, ŻE NIE OGRANICZA SIĘ ON DO ZAPISYWANIA FORMALNYCH PRAW OBYWATELI, LECZ PRZENOSI PUNKT CIĘŻKOŚCI NA SPRAWĘ GWARANCYJ TYCH PRAW, NA SPRAWĘ ŚRODKÓW URZECZYWIŚNIENIA TYCH PRAW. NIE PROKLAMUJE PO PROSTU RÓWNOŚCI PRAW OBYWATELI, LECZ ZABEZPIECZA JĄ RÓWNIEŻ W DRODZE USTAWODAWCZEJ PRZEZ UTRWALENIE FAKTU LIKWIDACJI REŻIMU WYZYSKU, FAKTU WYZWOLENIA OBYWATELI Z WSZELKIEGO WYZYSKU. NIE PROKLAMUJE PO PROSTU PRAWA DO PRACY, LECZ ZABEZPIECZA JE RÓWNIEŻ DROGĄ USTAWODAWCZĄ PRZEZ UTRWALENIE FAKTU ZNIKNIĘCIA KRYZYSÓW W SPOŁECZEŃSTWIE RADZIECKIM, FAKTU ZNISZCZENIA BEZROBOCIA. NIE PROKLAMUJE PO PROSTU WOLNOŚCI DEMOKRATYCZNYCH, LECZ ZABEZPIECZA JE RÓWNIEŻ W DRODZE USTAWODAWCZEJ ZA POMOCĄ ODPOWIEDNIH ŚRODKÓW MATERIALNYCH. DLATEGO TEŻ JEST RZECZĄ ZROZUMIĄŁĄ, ŻE DEMOKRATYZM PROJEKTU NOWEJ KONSTYTUCJI NIE JEST „ZWYKŁYM“ I „OGÓLNIIE UZNANYM“ DEMOKRATYZMEM W OGÓLE, LECZ DEMOKRATYZMEM S O C J A L I S T Y C Z N Y M.“

(Z referatu Józefa Stalina pt. „O projekcie Konstytucji Związku SRR“, wygłoszonego 25 listopada 1936 r. na Nadzwyczajnym VIII Wszechzwiązkowym Zjeździe Rad.)

